

den omdebatterade

Fritänkaren

Nr. 115 Mars 2003

Elfte årgångens nummer 4.

Innehåll :

Brev (JBW, Roth-debatten, m.m.)	2
Tibetaner och palestinier- en falsk föreställning, av Daniel Kleeber	5
Ahasverus minnen, del 27	7
Hälsoresan, del 16 : Rom	10
Bröllopsresan, del 5 : Doktor Sandys bordssamtal: om judendomen	12
Bacon mot Marlowe - (Shakespearedebatten del 49)	13
Den trasige Manuel de Falla	15
Månadens film (med extra annorlunda filmrecension)	16
Lyckliga möten i Ladakh, del 7 : Tea at Tea	18
Minnesafton 28.2	19
Kalender, februari 2003	21

Fritänkaren är en unik kulturtidskrift som på ett personligt sätt förmedlar filmupplevelser och kunskap i musik och litteratur jämte reseskildringar från främst medelhavsländerna och Himalaya med oförglömliga möten med andra folk, mentaliteter och unika personligheter, samtidigt som den genom utforskningar i politik och religion försöker pejla de stora djupens underströmmar i världen och hålla koll på dem som ett slags spirituellt världsbarometer.

Den beräknas utkomma med 10 nummer årligen på svenska samt kanske något på engelska, (som återger den svenska upplagens viktigaste artiklar i översättning.)

Den är inte avhängig någon religiös eller politisk förening eller organisation.

Den har inga andra inkomster än sina prenumeranter.

Redaktören står för alla artiklar som ej är signerade.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 - 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr

Redaktionsslut för detta nummer : 2.3.2003

Copyright © C. Lanciai med medarbetare - *Letnany 129*

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet i HTML-format jämte andra skrifter på följande adress: <http://hem.fyristorg.com/aurelio/>
e-post-adress: lanciai@hem.utfors.se

Brev

JBW:

"Jag beklagar den oersättliga förlusten av din barndomsvän. Jag förstår att hans bortgång plötsligt kastat in dig i för dig helt främmande tankedomäner och -spekulationer om död och sorg m.m. Detta är förvisso ett intressant område men lika outranssakligt djupt som Marianergraven. Några tips:

Ingenting kan vara privatere eller känsligare än sorgen. Därför är det enda förnuftiga att göra med den att slå vakt om den och inte exponera den. Inga människor är lättare att såra än de som sörjer. Samtidigt är de lättduperade, vilket gör dem extra sårbara.

Därför har spiritismen lyckats etablera sig. Det mesta av den är förstas humbug. Jag vet att somliga, i synnerhet änklings, gärna förspiller årtal på seanser för att få kontakt med sin avlidna älskade, men vanligen, tyvärr, blir det enda slutresultatet att han inser att han har lurat sig själv, i synnerhet om mediet har tagit betalt, vilket de vanligen gör. Spiritism är därför inte att rekommendera. Bara om sådana fenomen uppstår helt naturligt och opåkallat kan de vara tillförlitliga. Telepati med en avliden kan givetvis fungera och bra, men det är sällsynt, mycket sällsynt.

De senaste dagarna har jag kollat dig och våra vänner på nätet och funnit, att du är den enda som är lätt att spåra, då det knappast finns någon annan i världen som heter Christian Lanciai. Du har talrika spår på nätet. Det är värre ställt med John Westerberg, som det finns ganska många av. Bara om man klickar John B. Westerberg eller använder mitt svenska namn Johannes Westerberg kommer man någorlunda rätt. John Bede är det mest exotiska. Det tycks finnas hur många som helst med det namnet inom kyrkliga sammanhang, vanligen biskopar, varför det är omöjligt att träffa på vår man John Bede på nätet: han är fullständigt begravd i träsket av kyrkliga namnar. Även Laila Roth finns det åtminstone två av. Den andra är en norska som tycks vara lika aktiv som vår Laila, varför de är lätta att konfundera med varandra.

Jag har också sökt på talrika andra vänner och bekanta, och det är fantastiskt hur man faktiskt kan spåra i princip vem som helst med framgång på nätet..." etc.

Närmast bör Johannes ord om sorgen kommenteras: "[de som sörjer] är lättduperade, vilket gör dem extra sårbara", som är helt fel. Sorgen har en märkvärdig förmåga att drastiskt karaktärsförändra en person. Mera sårbar blir man förvisso men också mera klarsynt: i stället för att bli mera lättduperad blir man mera genomskådande, man kan verka mera lättduperad för andra, men ofta är ingen bättre på att genomskåda bedrägerier än just de sörjande. De får förlängda antenner.

En annan märkvärdig förmåga som sorgen har är att den förädlar och förändligar. Ofta till exempel förhöjs kärleken genom sorgen. Detta kan i sin tur ha den negativa konsekvensen att en sörjande fullständigt stänger in sig med sin sorg. Så gjorde en änklings i åtta år varunder han i princip förblev onåbar. Detta är naturligtvis inte hälsosamt hur förståeligt det än kan vara.

Många upplever att kontakten med sörjande är svårare än vanliga kontakter. De ställs ofta inför det problemet, att vad man än gör eller säger till dem upplevs som sårande. Irritabiliteten är ofta maximerad. Det enda man kan göra åt detta är att inte släppa kontakten. Har man en gång engagerat sig måste man acceptera att förbli engagerad. Att släppa kontakten är lika illa som för den sörjande att förtränga, förneka eller på annat sätt göra våld på sin sorg, dvs. på sina egna känslor. Det är onaturligt och direkt skadligt.

Andra menar, att sorgen är egoistisk, att sörjande människor egentligen bara gråter över sig själva: de gråter över sin egen förlust, vilket ej sällan går till överdrift, så att sorgen blir en ursäkt för ett vältrande i att tycka synd om sig själv. Man måste därför vara vaksam mot sorgen: är den äkta? Vad gråter jag för egentligen? Vem tänker jag mera på: den avlidne eller mig själv? De flesta tänker inte alls på den avlidne utan bara

på sig själv, om de inte helt enkelt gråter över skönheten i att njuta av gamla minnen, som chocken kan resultera i att plötsligt börjar flöda fram utan att man kan kontrollera dem eller känslorna.... Den sorgen måste man få unna sig, ty det är viktigt att sådana floder får uttömma sig. De kan lika litet dämpas upp som sorgen själv.

Det största problemet är emellertid vanmakten: man har lidit en orättvis skada som inte går att gottgöra. I detta fall rörde det sig om rent läkarsjabbel: efter undersökningen dröjde de ansvariga i sex månader med att meddela cancerdiagnosen. I beaktande av den senare utvecklingen innebär detta att diagnosen, när den meddelades efter sex månaders dröjsmål, var en underförstådd dödsdom. Fallet är solklart, det är inte den mänskliga faktorn som spelat in utan den omänskliga faktorn i form av härresande försumlighet, det värsta som kan finnas inom vården, varför vi har ställt frågan om det borde göras rättssak av ärendet. Frågan är viktig och borde debatteras. Frågan har ställts till läkare och advokater och besvarats mycket olika. Från rättsligt håll har svaret varit negativt med god underbyggnad på rent mänskliga grunder: En resning i målet skulle bara förvärra skadan genom att såren skulle förbli upprivna för oöverskådlig tid medan den lidna skadan, hur mycket den än ersattes, ändå aldrig skulle kunna gottgöras. Från medicinskt håll kommer det motsatta svaret: Om läkarsjabblen verkligen kan påvisas och det verkligen förhöll sig så, att en cancerdiagnos meddelades först sex månader efter den första undersökningen, så måste det nästan anmälas. Även om det inte leder till någonting vidare, så vore det nästan ousäktligt att inte göra en anmälan.

Ärendet förblir desto aktuellare då det inte är unikt. Det har funnits alltför många sådana fall i denna nordeuropeiska kultur, där (i motsats till i ex. katolska länder) underlåtelser aldrig har betraktats som något värt att klandra, utan där i stället likgiltigheten är normal och etablerad medan det naturligt ingripande mänskliga engagemanget snarare är undantag än regel.

Se vidare detta nummers slutartikel.

Laila Roth-debatten (forts.)

"Jag ska försöka förklara mig, även om det inte är lätt inför en för mig fullständigt anonym främling.

Du har helt rätt, men ert projekt är ej för mig, men jag rekommenderar det och er. Er positiva entusiastiska anda är unik i sin konstruktiva "drive", och må den aldrig slockna. Men jag kan inte vara med i er bok. Varför? frågar ni. Jo, jag ska förklara varför.

Jag är redan utlagd (alltså prostituerad som författarinna) på nätet genom de skrifter jag låtit Christian publicera där i mitt och andras namn. Det räcker åt mig, ty det är gratis, och jag slipper få kännedom om vem som läser mig och deras reaktioner. Jag slipper svara kritiker och hån. Dessutom två andra fördelar: jag slipper få mina texter korrumpade, och de kan uppdateras. Det kan inte en färdigt tryckt bok. Det räcker för mig.

För att vara med i era böcker måste man betala för att få prostituera sig. Det är oacceptabelt för en kvinna och författarinna som jag, ty det är under min värdighet. Jag kan inte kompromissa med mitt människovärde. Ni män kan göra det, ty ni kan kontrollera saken själva där i Sverige och betala för det, men det blir mera komplicerat från ett annat land, varifrån jag har ett helt annat perspektiv.

En av anledningarna till att jag valde att flytta till England var språkets attraktionskraft och möjligheter. Jag ville se om jag kunde lära mig att skriva acceptabelt på engelska. Det var enklare än jag trodde. Andå föredrar jag att skriva på svenska, ty även om man lär sig ett annat språk hur bra som helst kan man aldrig få in samma känslighet i ett annat språk som i sitt modersmål.

Däremot fick jag distans till Sverige, vilket var hälsosamt. I England refuseras författare med vänlighet och respekt. Man har ett människovärde här som man aldrig kan få i Sverige. Ingenting är högre värderat i England än kunskap, medan i Sverige kunskap betraktas som ett snobberi. Den som vet mera än andra är överkvalificerad, och då har man ingenting i Sverige att göra. Då kan man aldrig komma in i samhället. Den huvudsakliga anledningen till att Christian refuserats i, är det 33 år? tror jag är att han var överkvalificerad från början, och hans enorma historiska kunskaper gjorde inte saken bättre i ett historielöst land som Sverige. Jag kan inte acceptera detta. Med min rysk-judisk-finlandssvenska bakgrund är jag uppfostrad enligt självklarheten att kunskap och kultur är det heligaste och ädlaste och viktigaste som finns och som därför måste bemötas med högre respekt än något annat. Den uppfattningen finns i England och fanns i Finland. I Sverige finns den inte. Därför har jag ingenting i Sverige att göra."

"Tack för inlägget, Laila Roth.

Det är väl inte så mycket att svara på ditt inlägg mer än att jag inte begriper varför det ska vara sådant blodigt allvar att vara konstnär. Det är väl som vilket jobb som helst; problemet är kanske 'bara' att många äro kallade och få äro utvalda. Men vilka som äro utvalda kan inte jag bedöma objektivt; här handlar det om tycke och smak. Kom gärna med mer synpunkter på hur det känns att vara konstnär. Avslutningsvis tycker jag att du svartmålar Sverige lite väl mycket. Personligen anser jag det är farligt att framställa saker och ting helt svart-vitt. Eller har jag fel?

Vi hörs i Fritänkaren!

M v h Björn Björkegren"

"Tar inte Laila Roth sig själv på lite mycket allvar?"

Laila Roth:

"Det måste en lärare göra om hon alls ska kunna undervisa. Annars kan inte eleverna ta henne på allvar, och då strandar hela undervisningen. Det är som på teatern: om en skådespelare inte tror på sin roll och inte gör den övertygande måste föreställningen göra fiasko.

Det är grundbulten i hela undervisningssystemet i Sverige, och det är den som halkat ur. I och med att all vettig kunskap rationaliserades bort ur det svenska skolsystemet och skolan omvandlades från lärovisningsanstalt till barn- respektive ungdomsparkering, som en fortsatt praktisk lösning på dagis-lösningen, har hela det svenska skolsystemet strandat. Enda sättet för elever idag att tillgodogöra sig kunskap är att göra det privat hemma, då det enda lärarna har att göra på skolan är att brottas med disciplinproblem - då eleverna finner undervisningen meningslös då de i stället för meningsfulla kunskaper i matematik och språk m.m. blir nonsenshjärntvättade tycker de det är vettigare att störa lektionerna. Jag hade aldrig disciplinproblem så länge jag fick undervisa i vettig kunskap. När denna försvann (när t.ex. det mesta av den omvandlades till "Orienteringsämnen", (kallade OÄ eller "Onödiga Ämnen") kunde jag inte heller längre upprätthålla någon disciplin, då meningen med all undervisning försvann. Samtidigt skrotade socialismen familjekonceptet (då alla hemmafruar tvingades ut i arbetslivet), den naturliga traditionella känslan för religion, tradition och pietet samt det politiska ansvaret, som försvann i det byråkratiska maskineriet. Mer och mer saknas i hela det västerländska samhället alla dessa grundbultar för ett stabilt samhälle. Jag talar alltså som lärare, Björn, inte som konstnär."

Efter detta inlägg backade BB ur debatten, då han ansåg LR bytte samtalsämne, vilket hon förvisso gjorde: hon är känd för att driva debattörer till förtvivlan med plötsliga tvärgirar in på sidospår.

Emellertid vet hon vad hon talar om. Lärarens arbete är det viktigaste i hela samhället, och om detta fuskas bort förlorar hela samhället sin viktigaste grund jämte kärnfamiljen, politiken och religionen. Vi återkommer till detta debattämne längre fram.

Det senaste på förlagsfronten: ett förlag skrev vid mottagandet av ett manus att man skulle meddela per e-post om man ville ha manuset tillbaka eller inte. Det meddelades att vi ville ha manuset tillbaka, om det blev refuserat. Det blev refuserat. Vi påminde då om att vi meddelat att vi ville ha det tillbaka. Svartsmeddelande kom: manuset hade förstörts, då vår tidigare e-post tydligen inte hade kommit fram. Beklagat....

Förlagens bemötande av sina manusinsändare har konsekvent och allt hastigare försämrats de senaste tio åren, så att man mer och mer känner att man aldrig kan lita på något förlag mera.

Vem var det som sade att alla affärsmän är skitstövlar?

Tibetaner och palestinier - en falsk föreställning, av Daniel Keebler.

Som aktivt engagerad i tibetanernas frihetskamp har jag ofta fått att göra med pro-palestinska anti-israeliska liberala aktivister. Mina med-tibetaner är förbluffade av mitt stöd för Israel. "Hur kan du stödja tibetanernas kamp för frihet och samtidigt stödja den fortsatta israeliska ockupationen av Palestina?" undrar de.

Förvirringen uppstår som så ofta inför ordet "ockupation". För de flesta liberaler är varje form av ockupation fullständigt oacceptabel och omänsklig oberoende av hur den har uppkommit eller vad den är resultatet av. Det finns emellertid få likheter mellan den israeliska ockupationen, som huvudsakligen kommer sig av försvarspolitik, och den kinesiska ockupationen av Tibet, som enbart kommer sig av egennytta och opportunist hos kinesiska myndigheter.

Under den kinesiska ockupationen våldtar och torterar den kinesiska kommunistregimen systematiskt fångar som vågar yttra ord som "självstyre" och "frihet". Tillståndet i klostren i det kinesockuperade Tibet påminner mera om scener från Orwells 1984 än att det liknar vad kineserna rubricerar som "religiös frihet". Rättvisan i Kina handlar mest om hemliga rättegångar där domarna är fastställda i förväg.

Mina med-liberaler ger akt på sådana övergrepp i den kinesiska ockupationen. Sedan tänker de, att Israel "ockuperar" Västbanken och Gaza. Alltså är Israel lika ont och omänskligt som Kina.

De missar att palestinerna har yttrandefrihet (till den grad deras ledare låter dem ha det) utan någon fara för bestraffning av Israel. De missar att palestinerna har all frihet att praktisera sin religion hemma och i organiserade sammanslutningar. De missar att israeliska domstolar ofta dömer till förmån för palestinerna. Mina med-liberaler pekar då på statistiken som visar på den palestinska fattigdomen som bevis för att även Israels ockupation är ett förtryck.

Men palestinerna lever inte i fattigdom till följd av Israels ockupation. Palestiniernas fattigdom kommer sig av att deras ledare aldrig har gett dem en infrastruktur utan i stället satsat allt på att främja hatet genom en outtröttlig propagandaapparat som bara har till följd att palestinernas barns naturliga moral förintas.

Det demokratiska Israel har inget intresse av att det palestinska folket hålls nere i fattigdom. Vem är väl bättre att göra affärer med än ens närmaste granne? Men vad kan Israel göra annat än blockera Arafat och hans terrorister från tillgångar som de aldrig använt till att förbättra sitt eget folks lott med?

Så jag förklarar för mina med-liberaler att anledningen till den palestinska fattigdomen har varit det dyra ledarskapet (en landsförvist egyptisk terrorist). Sedan

förklarar jag för dem och för mina med-tibetaner att den israeliska ockupationen mest är defensiv.

Det har blivit ett alltför välbekant mönster att när israeler drar sig tillbaka från en palestinsk stad, så drabbas därpå oskyldiga israeliska medborgare av en ny självmordsbombare inom några dagar om inte timmar. Detta faktiska palestinska terroristuppförande har tvingat Israel till fortsatt militärockupation.

Tibetaner har i stället förblivit nästan fullständigt fredliga under den kinesiska ockupationen. I stället för att fostra våldsterrorister (som Arafat gjort) har den tibetanska ledaren uppmuntrat fredsaktivister.

I Gandhis spår och enligt Buddhismens lära har Dalai Lama rest över världen för att predika fred och antivåld och till och med fått Nobels fredspris för sitt arbete. "Men fick inte Arafat fredspriset också?"

Visst fick han det. Och vilket storartat verk han har utfört för sitt folk sedan den stora stunden 1994! Han har förrått sitt folk med att gå på gång överge fredsprocessen. Han har förrått dem med att fortsätta uppmuntra till våld genom sin noga kontrollerade press. Och han fortsätter att förråda sitt folk (och israelerna) med att direkt stödja terrorister som vill utplåna allt hopp om fred i mellanöstern.

Tydligt innebär inte alltid givandet av Nobels fredspris att mottagaren kommer med den fred man vill ha. Inte heller innebär alltid "ockupation" det "brutala förtryck" man tar för givet. Låt oss inte förminska de problem som palestinier och tibetaner står inför, men jag hoppas jag kunnat klargöra att det råder en viss skillnad mellan ockupationerna i de båda heliga länderna.

Shalom."

Ovanstående artikel bemöttes med följande svar:

"Den rena propaganda som lyser genom denna artikel bidrar inte det minsta till fred och kan bara leda till mera våld medan det förekommer andra röster i Israel/Palestina som företräder verklig konstruktivism - judar och araber som arbetar tillsammans för att finna en rättvis och fredlig lösning. Deras budskap vore mycket lämpligare att publicera i detta forum än ovanstående.

Ett av de första namn som faller mig i minnet är Nurid Peled-Elhanan, israelisk föreläsare i språk och utbildning vid Hebreiska Universitet, som förlorade sin dotter i en självmordsattack. Här är hennes egna ord:

"När min lilla flicka dödades frågade mig en journalist om jag kunde ta emot kondoleanser från den andra sidan. Jag svarade tveklöst att jag vägrade. När representanter för Netanyahu's regering kom för att uttrycka sitt deltagande gick jag därifrån och ville inte slå mig ner med dem. För mig är den andra sidan inte det palestinska folket. För mig är kampen inte mellan palestinier och israeler eller mellan judar och araber. Kampen är mellan dem som eftersträvar fred och dem som vill ha krig. Mitt folk är de som vill ha fred. Mina systrar är de barnberövade mödrarna, israeliska och palestinska, som bor i Israel och Gaza och i flyktinglägren. Mina bröder är fäderna som försöker försvara sina barn mot den grymma ockupationen och som liksom jag misslyckas med den saken. Fastän vi är födda i olika traditioner och talar olika språk är det mer som förenar oss än som skiljer oss åt."

<<http://www.junity.org/action/Boston.doc>>

I morgon kanske vi har krig. Om vi verkligen vill ha fred borde vi vara mycket försiktigare och försöka läsa mellan raderna. *Marie-Claude Fleyfel, Canada.*"

När det kristna eländet blev som värst, när de bysantinska kejsarna i Justiniani efterföljelse och anda blev som vidrigast och intolerantast, när de kristna trosstriderna blev som futtigast och kristendomen i sin förkonstling blev som absurdast, omänskligast och galnast, lämnade jag denna världen och begav mig ut i ödemarken. Jag sökte mig till länder som definitivt var ociviliserade och fortfarande ursprungliga, där befolkningen mest var nomader och vidskepliga sagoberättare som varken hört talas om Gud eller om någon son till honom, och var evinnerliga släktfejder med ständiga uppfriskande slagsmål, för den inre balansens och den fysiska konditionens sundhets skull, hörde till ordningen för dagen. Det var dåtidens Vilda Västern fastän den låg i öst, det var dåtidens vilda och sega afghaner, det var jungfrulig mark var människan ännu var fri att göra som hon ville, som jag sökte mig till, och där pustade jag ut och ägnade mig med hängivelse åt att fullständigt glömma och ge fan i hela den erbarmliga moral- och förnuftsbankrutta ensidigt galna kristna världsordningen.

Där mötte jag då en man som jag kom i mycket intressant samtal med. Det var en ädelboren men småvuxen man med utsökt vackra anletsdrag. Han var något böjd och kutig, och hans väldiga klassiska böjda örnnäsa var något diffus och utgjorde ett skönhetsfel på så sätt att tippet var böjd uppåt eller gav intryck av att vara det. Den näsan allenast gjorde att man trots allt fattade någon misstanke mot denne annars så oemotståndligt vilt och romantiskt sköne man.

Han var en grubblare, och det var det som gjorde mig intresserad av honom, ty han grubblade seriöst, och när jag känt honom på pulsen stod det klart för mig att han hade inblickar i det universella. Då blev vi goda vänner och fattade förtroende för varandra, och under fem veckors tid var vi oskiljaktiga följeslagare.

Det egendomliga var, att ju mer vi diskuterade, desto bättre överens kom vi. Ganska snart stod det klart för mig, att denne man kunde man inviga i vilka mysterier som helst utan att han blev det minsta förvirrad: han förstod allt vad jag sade, och ju mera jag berättade, desto mera intresserad blev han, och desto mer ville han veta.

Jag berättade då för honom om tillståndet ute i världen, om den förfärliga kristendomen som för varje år mer och mer avlägsnade sig från Jesu avsikter och svävade ut i det blå och förintade sig själv genom löjliga gräl och inbördeskrig om hårklyverier, och han förstod ganska snart att den civiliserade världens religion måste vara bra råddig och onödigt överkomplicerad.

Vid ett tillfälle framkastade jag den tanken, att vad som behövdes i världen var någon som kunde åta sig besväret att återförena judendomen och kristendomen till en religion, vilket det ju var från början. Om någon kunde övertyga mänskligheten om att Jesus faktiskt bara var en människa, liksom min vän Muhammed och jag, och att evangelierna och gamla testamentet handlade om en och samme ende Gud, så skulle världen få lugn och ro igen och kunna börja inrikta sig på vettigare energikanaliseringar. När jag sade detta såg jag hur en blix tändes i hans ögon, en underbar glädjes blix, och i det ögonblicket förstod jag att jag hade givit hans liv en mening. Jag hoppades bara innerligt att jag hade funnit min man och inte bara en annan bedragare och besvikelse, svärmare och storhetsvansinnig dåre, som Paulus och Justinianus.

Men Muhammed gjorde mig inte besviken, åtminstone inte i början. Han skötte sig underbart väl, och alltid när han var osäker vände han sig till mig för att få råd.

Det var lyckliga dagar, dessa intensiva år, då jag följde denne vitale, vackre, granne klangfulle predikant på hans landsflykter och resor. Det var jag som räddade hans liv i Mecka, vilket inledde den berömda flykten till Medina, som skulle bli av så oerhörd betydelse för hela världen. Jag umgicks med honom som med min perfekte jämlike, och jag njöt av att få stå honom bi i alla hans företag.

Men en dag ställde jag hans horoskop. Det slår mig nu så här långt efteråt, att han var född på samma dag som Martin Luther, och det fanns faktiskt många gemensamma drag i dessa två berömda personers horoskop.

Muhammed var alltså skorpion, men han hade sina flesta planeter i Jungfrun, och andra dominanta tecken var Skytten, Väduren och Lejonet. Han hade en stor trigon mellan Jupiter, Mars och Saturnus i dessa tre tecken, medan hans måne och Venus låg i Jungfrun. Sin lyckopunkt, det tecken som faktiskt jag en gång i tiderna införde i astrologin och som jag fortfarande bedömer som det allra viktigaste i en persons horoskop, hade han i Vattumannen, medan hans himmelsmitt låg precis på 30 grader i Lejonet.

Den kritiska punkten i hans horoskop var Saturnus i Väduren, som låg i opposition till hans jungfru-Måne, vilket tvingade mig att varna honom för inbilskhet, egoism och annan självförhävelse. Samtidigt rådde jag honom att aldrig gifta sig utan helst leva i celibat hela livet ut. Nu var han redan gift, men jag rådde honom att åtminstone inte ligga med sina fruar.

Han kunde aldrig smälta sitt horoskop och min tolkning av det. Efter det kom det som en mur mellan oss, och han kunde aldrig se mig i ögonen mera. Han sade bara: "Du kan inte ta allt ifrån mig nu," och sedan sökte han aldrig mera mitt sällskap. Det var slut mellan oss. Jag fick inte ens lämna honom hans horoskop.

Ännu i några år följde jag med i hans tross i hopp om att han skulle ta mig till nåder igen, vilket aldrig skedde. Jag upplevde hur han stadfäste den doktrinen, att Muhammed var den sista och största av världens sex stora profeter, om de första fem var Adam, Noak, Abraham, Moses och Kristus, och hur han gjorde sloganen, att "*Gud är en och Muhammed är hans profet*" med tonvikt på senare hälften av satsen, som var ämnad att underförstås så att Muhammed var Guds enda profet, till världens högsta lag, och därmed var det bäddat för intolerans. Därefter upplevde jag hur han nästan på en dag tog avstånd från och vände sig emot alla Arabiens judar, som han dittills varit allierad med, blivit i utomordentligt hög grad hjälpt av och gärna umgåtts med, och hur hans nästa steg var att rättfärdiga kriget. Då bröt jag upp för att aldrig återvända till Arabien mera.

Den värsta arabstormen varade sedan i hundra år. Under dess härjningar förvandlades alla Nordafrikas blomstrande jordbruksbygder och trädgårdar till öknar, och alla före detta romare, greker, goter, vandaler, fenikier och judar i de områden som islam erövrade med våld tvingades att bli muhammedaner. Det var eldens och mörkrets erövring och förintelse av världen. Den värsta episoden i detta sammanhang var vad som ägde rum i Alexandria under den store kalifen Omars överinseende. Amru var den främste av Omars fältherrar och en ganska sympatisk karl med sinne för humaniora. Den siste bibliotekarien i Alexandria, föreståndaren för världens ovärderligaste bibliotek, tänkte att biblioteket säkrast skulle bevaras om det anförtroddes åt denne höge Amrus beskydd. Amru tog villigt emot nycklarna men tänkte i sin nästan Belisarianska naivitet att han inte kunde undanhålla kalifen Omar något, varför han anförtrodde gåvans faktum åt den hösta styrande kalifen, som sade:

"Vad finns det där i biblioteket då?"

"Böcker."

"Böcker? Vad gör vi med böcker? Vi har ju koranen!"

"Men det här är andra böcker."

"Andra böcker? Här behövs inga andra böcker! Antingen överensstämmer de med Koranen och är då överflödiga, eller också överensstämmer de inte med Koranen, och då måste de förstöras. Bränn upp skiten."

"Men...."

"Vi har ändå bränslebrist i Alexandria. Använd dem till att hålla badinrättningarna i gång."

Och under sex månader användes innehållet i världens allttjämt förnämsta bibliotek till att hålla Alexandrias muhammedaners badkar varma. Efter sex månader var den sista volymen, kanske en tragedi av Euripides eller ett traktat av Epikuros, uppeldad.

Sålunda brann antikens klassiska värld upp i den världsbrand som Muhammed anlade. Han var ingenting annat än en fortsättning på Justinianus' intolerans, fast han var effektivare och därför mycket värre. Det har spekulerats i att Muhammed, som föddes några år efter Justinianus' död, skulle ha varit den senare pånyttfödd, och det är inte alls otroligt. Det var mycket som Justinianus inte hann med, och allt det som inte Justinianus lyckades förstöra lyckades Muhammed desto bättre med. Efter fallet Muhammed vågade jag aldrig mera lita på en människa, en lärdom som jag borde ha fått redan fem sekler tidigare i samband med nasaréns öde. Men man vill så gärna lita på mänskorna. Det är som med kärleken: man lär sig aldrig utan blir ständigt kär på nytt fastän man vet att det varje gång måste sluta med katastrof.

I hundra år härjade arabstormen med sin universella intolerans som med våld tvingade alla att anamma Muhammeds krigiska religion, som förpliktade till slaveri och andligt mörker på livstid. På samma sätt har kommunismen och socialismen i olika former härjat i våra dagar, och det slår mig nu att Muhammed egentligen både till sättet och till utseendet var rätt så lik Dostojevskij: samma finskurna drag, samma kutighet, samma epilepsi, samma skorpionegenskaper och samma oemotståndliga suggestionskraft. Dostojevskij predikade Rysslands storhet, helighet och mission som Muhammed predikade Kaabas, och som Ryssland lade under sig halva Europa lade islam under sig halva antiken.

När islam gjort hela Afrikas välfärd till en öken och så berett vägen för Saharas vidareutbredning fann jag en dag i Frankrike äntligen min man. Jag fick audiens hos honom och framförde mitt ärende:

"Min herre, ni måste besegra araberna."

"Araberna? De är långt härifrån. De är inte politiskt intressanta. Nej, hertigen av Aquitanien är den enda faran för vår säkerhet."

"Låt då araberna krossa den stackars hertigen först, innan ni besegrar araberna, men ni måste besegra araberna. Bara ni kan göra det."

"Om araberna kommer in i Aquitanien blir det sedan mycket kärt och dyrt att besegra dem."

"Men ni måste göra det."

"Vem ställer upp vid min sida?"

"Gud."

"Ni sätter i så fall mig och er själv över den heliga kyrkan. Det är bara kyrkan som är så rik att den skulle kunna finansiera arabernas undergång."

"Det spelar ingen roll hur ni gör det. Plundra kloster och kyrkor om ni vill, Gud förlåter er allt, bara ni krossar araberna. Muhammed får inte dominera hela världen."

"Vem är ni?"

"En astrolog."

"Då tror jag på er. Nåväl, det blir hårt, och vi blir tvungna att i någon mån slakta kyrkan om vi skall klara det, men jag tror på er. Tro mig. Araberna skall inte komma förbi Poitiers."

Denne beslutsamme, kække och sunde riddersman var Karl Martell, son till Pippin den äldre, och hans sonson blev sedermera känd som Karl den store, eller Carolus Magnus, eller Charlemagne, den förste tysk-romerske kejsaren, den förste riktige kejsaren av Rom efter den gamle ädle Theodosius fyra hundra år tidigare.

(forts. i nästa nummer.)

Hälsoresan, del 16 : Rom.

Paola överträffade alla andra i sin häftiga kritik mot Amerika. Simeons kritik hade varit total men ändå skämtsam, Ringo hade varit kritisk men ännu mera kritisk mot talibanerna, (han var den enda utom Paola som direkt rått mig att resa österut i Turkiet trots krisen,) mera kritisk mot Amerika än alla dessa hade Paola varit, som inte trodde någonting gott om Bush utan tvärtom trodde just en sådan som han i stånd att kunna starta ett tredje världskrig, genomföra biologisk krigföring och strunta i allt annat utom hämndens heliga sak enligt principen "skjuta först och ställa frågor efteråt". Hon hade kategoriskt stämplat hela Amerika som en dum översittarnation, och hon hade som sagt ställt sig undrande till att jag inte genomfört den planerade utforskningsresan till östra Turkiet. När jag hade sagt till henne, att jag inställt hela resan om attacken mot New York inträffat en dag tidigare, så hade hon svarat: "Inte jag."

Men hätskast av alla var Paolo. Hans bitterhet mot Amerika kände inga gränser. Utan att försvara attacken mot New York och Pentagon hade han dock med eftertryck påmint om Amerikas hela enorma syndaregister. Amerika (genom CIA) hade i sin fanatiska kamp mot kommunismen ställt sig bakom och genomdrivit de blodiga militärkupperna i Grekland 1967, Argentina, Chile och många andra länder och de facto varit den krigskopplare som försett både Saddam Hussein och talibanerna med de vapen och den krigsindustri som gjort dem så katastrofala i deras maktställningar. Amerika var världens "leading rogue nation" och hade politiskt bara synder på sitt samvete ända sedan de onödiga bomberna mot civilbefolkningarna i Hiroshima och Nagasaki 1945 inklusive det militäranställda mordet på deras egen president Kennedy 1963 följt av morderna på Martin Luther King och Robert Kennedy 1969. Paolo framhöll även det märkliga faktum att 5000 judar anställda i Twin Towers just den 11 september ej infunnit sig, som om de förvarnats eller vetat om vad som skulle hända. I så fall: varför varnades ingen annan?

Hypotesen har framförts att de "tjetjenska bombattentaten" mot bostadskomplexen utanför Moskva för några år sedan var iscensatta av den ryska underrättelsetjänsten för att främja Putins väg till makten och därmed befästa en stark centralmakt. Om detta verkligen var fallet lyckades strategin mer än väl. I Afghanistan har en liknande teori framförts, att attackerna mot New York och Pentagon skulle ha varit iscensatta av Washington för att skapa en ursäkt till världskrig mot islam. Detta förefaller dock extremt långsökt. Skulle 19 araber offra sina liv och mörda 6000 oskyldiga för att CIA ville pröva en hypotetisk Putinmetod? Likväl borde saken med de 5000 judarna som stannade hemma den dagen Twin Towers likviderades bli närmare undersökt.

Paolo har alltid varit en entusiastisk pro-israelit och besökt varje synagoga i varje stad han kommit till, men för första gången var han nu kritisk först och främst mot Ariel Sharon, som han gav hela ansvaret för den nya intifadan genom hökens utmanande besök på Tempelberget för ett år sedan. "Hebréerna har all rätt i världen till demokrati, självständighet och en egen stat, men vad är det som säger att därmed andra folk skall ha mindre rätt till självständighet och en egen stat än israelerna?" Ingen lär avundas Ariel Sharon hans besvärliga sits i den soppa han själv har kokat.

När jag gick omkring i Rom och utträttade mina ärenden försökte jag växla pengar. Ett högst oväntat fenomen infann sig. Vartenda växlingskontor tog mer än 10% i kommission. Till och med Thomas Cook, som jag haft enbart goda erfarenheter av tidigare, krävde 16-17 procent i kommission. Att växla pengar under sådana förhållanden var ogörligt. Vart jag än vände mig var det samma sak. Den bästa kurs jag kunde få var 12%. I ett växlingskontor stod det uttryckligen att växlingsavgiften var 5%, men när jag frågade hur mycket jag skulle få var den i praktiken ändå mer än 15%.

Växlingskontoren nekade helt enkelt till att ta ut mindre i växlingsavgift än 3000 lire (15 kronor). Jag hade få dagar kvar i Italien och ville därför bara växla en svensk hundralapp, men det skulle kosta mig 15% var jag än försökte växla i Rom.

Detta är ytterligare ett symptom på EMU-syndromet: de fattiga och små existerar inte enligt reglerna, kan inte existera och får inte existera. De är från början uteslutna ur systemet. Har du inte mer än 100 kronor att växla så förlorar du 10% mer än om du hade 300 kronor att växla. Detta är omänskligt och utmärkande för hela EU. Fattigdom är förbjudet, existerar den ändå stänger man ögonen för den, varpå den bara breder ut sig och blir farlig genom att den diskrimineras.

Och detta är kanske det mest betänkliga med Twin Towers-krisen: den har gett alla världens högerkrafter vatten på deras kvarnar. Figurer som Berlusconi, fascistledaren Gian Franco Fini (som kommenderade polisvåldet i Genua, sägs det,) Jörg Haider, oljekapitalisterna och den kristna extremhögern bakom Bush - alla bröstar sig och flyttar fram sina positioner och ser sin chans att öka centraliseringen av samhället och utveckla den egoistiska råkapitalismens hänsynslöshet - på bekostnad av det mänskliga, det lilla, hantverkare och småföretagare, finkonstnärer och specialister, det traditionella och livets högre värden, medan materialismen blir den enda ångvätslagen - kör över först, så slipper du ställa frågor efteråt. Döda först, så slipper du argumentera.

I sitt angrepp mot New York har de muslimska extremisterna fallit i just den fällan att anamma samma tankesätt som den värsta materialistiska råkapitalismen - det totala förnekandet av allt människovärde. Just detta försökte de angripa, i ett förtvivlat försök att rikta ett dråpslag mot den kapitalistiska maktens hänsynslösa ondska begick de misstaget och själva göra sig lika onda, och resultatet blev bara motsatsen till vad de tänkt sig, som det alltid blir i destruktiva aktioner. Våldet blir bara en bumerang som slår hårdast tillbaka mot sin egen källa.

Likväl gick Paolo något för långt när han även gav Amerika skulden för högerterrorismen i Italien med Brigade Rosses bombattentat i Bolognas centralstation 1980 och för andra högerterroristiska rörelser. Det går inte att ge Amerika skulden för allt, i synnerhet inte när det har utsatts för ett bombattentat med 6000 civila dödsoffer mitt i New Yorks centrum. Det är helt enkelt dålig stil.

Idag exploderade ett israeliskt plan med enbart civila rysk-judiska invandrare ovanför Svarta Havet på väg till Novosibirsk. Förmodligen fanns en apterad bomb ombord. Hur skyldiga var dessa civila ryska emigranter till palestiniernas situation?

Paolo försvarade till och med (ex-)terroristen Arafat. Nej, Paolo, den gubben går inte. Du är inne på fel väg. Du har gett upp. När du blev invalidiserad som ung med ben som aldrig kan bli helt bra igen har du givit efter för ditt öde och förlorat det egna initiativet. Din negativa inställning må vara dig förlåten med respekt för din invaliditet. Ju mindre mer sagt om saken, desto bättre.

Kommentar nu 1 1/2 år senare: Det har framkommit att nuvarande försvarsminister Donald Rumsfeld, president Bushs högra hand, som likställer Frankrike och Tyskland med Libyen, var en av de huvudansvariga för den amerikanska uppladdningen av Irak under kriget mot Iran 1980-88. Det gav ju bra betalt. Tyskland, Frankrike och USA fortsatte sälja robotar, nukleär teknologi och biologiska vapen till Irak ända fram tills Irak invaderade Kuwait i augusti 1990. Först då avbröts leveranserna, och Donald Rumsfeld var den som tyckte det var en god idé av Saddam Hussein att vilja förgifta Irans vattenflöden med mjältbrandsbakterier.

Offren i Twin Towers-tragedin har sedermera minskat från 6000 till 3000.

Avslutning i nästa nummer.

Bröllopsresan, del 5 : Doktor Sandys bordssamtal, del 1 : om judendomen

Jag fann doktor Sandy något förändrad men ändå samtidigt helt sig själv. Han föreföll mindre, som om han hade börjat krympa, men ändå hade han lagt på hullet. Han hade åldrats något igen men gjorde samtidigt ett mer levande och vitalt intryck än någonsin. Han hade varit i Turkiet, Syrien, Jordanien och Israel och där igen sett några av de senaste massakrerna på nära håll, vilka tydligen fört honom ännu ett steg närmare judendomen.

”Det finns en gammal judisk legend,” berättade han, ”som går under beteckningen Lamed Vav. Det är två judiska bokstäver, som tillsammans bildar numret 36. Detta är ett heligt tal. Enligt den gamla legenden finns det alltid konstant 36 goda män i världen, som väl närmast är helgon. De behöver inte vara judar, de behöver inte vara män, men deras antal är konstant. De behöver inte ens själva vara medvetna om att de tillhör de 36 heliga. De lever ödmjukt i obemärkthet, och de uppbär hela bördan av mänsklighetens lidanden och prövningar. Det är de som tar ansvar för hela mänskligheten och uppbär detta ansvar. Om någon av dem dör tillsätter Gud genast en annan enligt legenden, så att deras antal ändå alltid förblir 36. Så länge de finns och hårdar ut och fortsätter att bära all världens lidanden på sina skuldror, så länge kan civilisationen fortsätta att existera och utvecklas; men om deras antal skulle svika, om de inte längre skulle ersättas av nya levande helgon när de dör, så skulle världen nalkas sin undergång. Denna legend är urgammal, nästan lika gammal som Bibeln, och är så urtypisk för judendomen. De fortsätter att ta ansvar för världen och leda den vidare, de uthärdar tålmodigt prövningar och förföljelser genom seklerna och uppoffrar sig för sitt folks och världens bästa, de protesterar inte mot orättvisorna utan bär dem hellre med jämnmod för att i stället ägna sin energi åt viktigare saker som att sköta sitt arbete. Och denna mentalitet tror jag att är hela mänsklighetens ryggrad och primus motor utan vilken världen knappast kan fortsätta ha sin gilla gång.

Vari ligger då det specifikt judiska, som får judarna att strunta i sina egna lidanden och prövningar och fortsätta sträva vidare som om ingenting hänt? Kärnan i detta tror jag ligger i deras samlariver och pietet. Alla högre civilisationer har betonat pieteten, fromheten gentemot fäderna och förfäderna, den egna familjens historia och dess minnen. Däri ligger den största pieteten: i viljan och ansträngningen till att bevara minnen. Och därav uppstår även kulturen. För att bevara minnena måste de skrivas ner, och så kommer släkthistorierna och de bibliska böckerna till. För att sprida kunskap om dessa minnen och få dem säkrare bevarade bildas bibliotek och universitet, där traditionerna kan bevaras och föras vidare. Dessa kräver sin organisation och infrastruktur, och så kommer det fungerande samhället och den sociala ordningen till. Men den röda tråden, det enda viktiga centralmotivet är bevarandet av minnena och att föra dem vidare. Allt annat är underordnat denna mänskliga faktor. Kungar och kejsare, diktatorer och diktaturer betyder ingenting, den individuella friheten är viktigare än någon statsmakt och politisk rörelse, och därför har de alltid kommit i kläm under trycket av självsvåldiga maktpretendenter. Hela historien kan ses som en barometer över ont och gott, vad som varit bra och dåligt, om man ser den ur perspektivet hur judarna blivit behandlade. Under hela Antiken blomstrade judarna - tills Augustus införde den romerska militärdiktaturen och Paulus skilde kristendomen från judendomen och predikade hat och förföljelse mot judarna. Den förste kristne kejsaren eller världsmilitärdiktatorn Konstantin genomförde det totala avskiljandet av judendomen från resten av mänskligheten, och där inleddes den mörka medeltiden med dess dystra tusenåriga barbari. Spanien upplevde en oförliknelig storhetstid under medeltiden tills Ferdinand och Isabella beslöt att alla judar måste lämna landet. I Tyskland pågick judeförföljelserna konstant från medeltiden till våra dagar med undantag endast för Moses Mendelssohns, Lessings, Goethes och Einsteins tid, vilken andningspaus tog slut 1933. Jag har aldrig tyckt om Tyskland och aldrig velat stanna

där. Spöket av dess kulturfientlighet och vilda aggressivitet, som alltid hänsynslöst och grymt gått ut över judarna, känns i luften där fortfarande. Det räcker med att se en avskräckande ful skinnskalle för att bli medveten om det. Frankrike och England har varit bättre, men Spanien och Portugal har jag heller aldrig känt för. Italien går också an, men den största vänligheten och bästa grogrunden har varit i Grekland och Turkiet, i Polen och hela Östeuropa. Det är kanske därför jag alltid dragits till alla dessa länder och trivts så bra där. Jag vet inte hur det är i Skandinavien.”

”I Skandinavien har judarna bemötts med samma artighet och medborgerliga rättvisa som i England och Nederländerna.”

”Det gläder mig. Men judarna hade det svårt i England ända fram till Cromwells tid. Och Hitlers hemsökelse i Nederländerna, Danmark och Norge har väl satt sina spår.

Det är dit jag vill komma. Det första tecknet på destruktivitet och rentav sinnessjukdom om du så vill är antijudaism. Idag är det inte helt irrationellt att vara antimuslim, men att vara antijudisk har alltid varit irrationellt. Den som går emot judendomen eller judarna går emot själva hjärtpunkten i mänskligheten: konstruktiviteten, viljan att bevara och odla mänskliga minnen genom att bygga kultur och civilisationer, själva den mänskliga pieteten och ödmjukheten inför människovärdet, själva den fundamentala goda mänskliga viljan.”

(I nästa nummer fortsätter bordssamtalen om kristendomen.)

Bacon mot Marlowe - Shakespearedebatten, del 49.

John Bede:

Bara en kort notis i förbigående i form av kommentar till denna Baconfråga, för att lägga ännu en luddig teori till din skog av outredbara svårigheter med Shakespearekomplexiteterna: Bacon kan ha haft skäl till att hålla sina Shakespeareaktiviteter åtskilda från sin officiella karriär. Av Shakespearearbetena förstår vi att han måste ha varit något av en djup filosof, eftersom en filosofisk underström genompyr alla pjäserna och dikterna. Som filosof och dramatiker är han definitivt en idealist, som idealiserar människan i alla hennes olika aspekter i genomgripande kontinuitet från Hieronimo till kardinal Wolsey och längre. Men Lord Bacon var en praktisk politiker fast förankrad i verkligheten. Som sådan råkade han ut för alla slags ruttna affärer, speciellt under Jakob I:s olyckliga regering. Redan när Essexkrisen började måste han ha känt nödvändigheten att hålla något av sin integritet fri från de ruttna turernas trassel vid hovet och i politiken. Vid den tiden publicerades de första pjäserna under namnet Shakespeare.

Min teori är att Bacon, som från början var djupt involverad i teateraktiviteter, konstruerade en idealisk extra existens för sig själv genom att skapa en bättre dramatisk värld för scenen i vilken han kanaliserade sina erfarenheter av världen. Han blev sannerligen bränd genom sina mellanhavanden med diskutabla män som Essex och kung Jakob, och det är en djupt sårad och förbittrad man som skriver pjäser som Lear, Timon och Koriolanus. Att skapa denna filosofiska värld för scenen var hans sätt att hålla sig ren trots allt, eller åtminstone rädda sin själ för eftervärlden.

Jag vet inte om jag är tillräckligt klar, och jag är medveten om att min teori kan förefalla något luddig, men jag ska gärna utveckla den efter hand.

Det är bara en teori - liksom alla Shakespeareteorier.

Det är inget ont i att spekulera.

- John Bede

Mycket intressant, och jag hoppas du kommer att utveckla denna teori vidare.

När jag hör filosofi associeras med någon etablerad politiker får jag dock alltid onda aningar och hör alarmsignaler ljuda överallt. I sin omätligt ansvarsfulla position som ledande filosof för alla tider bannlyste Platon Homeros från allt existensberättigande i en perfekt politisk stat. Seneca var sin tids ledande filosof, predikade ödmjukhet och framhöll fattigdomens fördelar medan han var Roms rikaste man och uppfostrade kejsar Nero. Vilken hycklare!

Medan Bacon stoltserade över sin filosofi (har någon någonsin begripit sig på den?) tjänade han undergivet en av Englands värsta kungar någonsin och hjälpte till med att skicka den gamle poeten Raleigh till dennes avrättning. Baconianerna har aldrig kunnat förklara detta. En annan filosof som var svår att ta på allvar var Leo Tolstoj, som predikade fattigdom och kommunism medan han förblev rik som greve och en internationell representant för det imperialistiska Ryssland. De politiska filosoferna verkar aldrig ha kunnat undvika en total inkonsekvens, vilket får dem alla att framstå som bedragare och narrar inför eftervärlden, med ett enda undantag: Marcus Aurelius.

- *Christian*

John Bede:

Jag ska försöka formulera denna ytterst delikata teori. Antag, bara antag, att Bacon rik av sina erfarenheter av juridik och politik kunde blicka mycket längre än någon annan samtida. Antag, bara antag, att han inte kunde se någon möjlighet att rädda Raleigh efter dennes Guyana-tragedi, som inbegrep angrepp på spanska garnisoner, vilket innan han avreste han uttryckligen förbjöds att göra av kung Jakob, ja, han fick avresa faktiskt på bara det villkoret - jag vet, han gjorde det inte själv, det var hans kapten som gjorde det, som inte hade något val, och som efteråt begick självmord, jag känner till den historien, men det gör inte Raleigh på minsta sätt mindre ansvarig för hela expeditionen och dess resultat. Så antag att Bacon inte såg någon utväg att kunna rädda Raleigh på något sätt. Så han måste då göra det bästa av en mycket dålig sak.

Bacon var ingen dumbom och hade åsett Essex' fall på alltför nära håll och hade också följt med i Raleighs första rättegång, i vilken Raleigh inte bara gjorde hela åklagarsidan utan hela regeringen till åtlöje och särskilt stackars kung Jakob till den verkliga narren. Bacon hade verkligen inga skäl till att älska kung Jakob. Han var bunden till konungen genom sina plikter men bara i plikten och bara formellt, aldrig i tillgivenhet. Som klok man torde Bacon snarare ha varit motsatsen till tillgiven gentemot kung Jakob.

Han hade suttit i parlamentet i hela sitt liv och hade kunnat följa med i folkets skiftande stämningar under tjugo år och längre. Han kan ha varit informerad om och känt folkets stämningar och vibrationer bättre än någon annan. Han måste ha varit medveten om att folket var helt för Raleigh och helt mot kungen. Men som jurist kunde Bacon inte göra något åt kungens sak, eftersom kungen var suverän. Inte heller kunde han rädda Raleigh. Så han hade inget annat val än att hjälpa kungen fördärva sin egen sak och regering och framtid med att bistå honom i att göra Raleigh-fallet till den perfekta skandalen och stötstenen för hela Stuart-etablissemangen.

Jag framlägger för dig att Bacon mycket väl kan ha förutsett att Stuart-kungen helt fördärvade det för sig själv genom att genomföra sin orättvisa i fallet Raleigh. Och Bacon kunde bara inte stoppa honom. Inte heller kunde han rädda Raleigh. Han hjälpte inte till med Raleighs avrättning, och han hindrade inte kungen i avrättningen, eftersom han inte kunde hjälpa någon av dem. Han kunde bara sköta sina plikter, som var att låta kungen odla sina dårskaper till fördärv för sin egen familj och för dess position i förhållande till det brittiska folket.

Det är bara en teori, jag menar bara att så kan ha varit fallet, och du kan inte förneka det. Ingen Baconian kan förneka möjligheten eller ens det troliga i att Marlowe kan ha klarat sig från sin säkra död för Stjärnkammarens dödliga byråkratiska maskineris händer, och likaså kan ingen Marlovian eller Oxfordian förneka att Bacon såg sin

konung genomföra sin egen politiska ruin genom att förfölja Raleigh till döds och att han bara lät honom göra det.

Detta har naturligtvis ingenting att göra med Shakespeares identitetsfråga, vilket är ett helt annat problem. Ovanstående bevisar ingenting i någon riktning. Jag försöker bara främja någon djupare förståelse för fallet Bacon.

- John Bede

Detta är en mycket spännande teori. Innan jag kan besvara den utförligt måste jag kolla upp mina källor, men risken är, naturligtvis, att du är offer för vanligt önsketänkande.

- Christian

Det är önsketänkande att jag kan ha fel. Även om du inte kommer att finna något som bevisar min teori, är det mer som talar för den än mot den. Framför allt kommer du inte att finna någon annan personlighet i det elisabetanska England som svarar mot alla "Shake-Speares" karakteristika än Bacon, den distansierade politikern, den ensamme tänkaren, den djupa observatören, den innerliga teaterälskaren, den störste mästaren på sin tid i England av Ordet och lingvistik, misantropen och naturvetenskapsmannen. Oxford kommer närmast honom som en annan personlighet som ungefär svarar mot "Shake-Speares" karaktär, men han kommer långt nedanför Bacons universalitet, medan det inte finns något spår hos Marlowe, Derby eller Shakspeare av någon sådan begåvning. Bacon är den enda möjliga "Shake-Speare"-kandidaten, eller du får bevisa att jag har fel.

- John Bede

(Debatten fortsätter.)

Den trasige Manuel de Falla

Han hade otur att leva under 1900-talet och i hjärtat av Europas mest uppsplitande politiska konflikter. Född 1876 fick han de bästa tänkbara förutsättningar för en lovande musikalisk och litterär karriär med nära vänner som Debussy, Dukas, Ravel, Picasso, Diaghilev, Stravinskij, Arthur Rubinstein, Andrès Segovia, som han komponerade särskild gitarmusik för, och framför allt Federico Garcia Lorca, som han samarbetade med under decennier, men hela den europeiska kulturparadismiljön raserades ju fullständigt genom det första världskriget. I Spanien hade de Falla funnit en otillräcklig jordmån för sina aspirationer, varför han flyttat till Paris, som ju blev kärnpunkten för "den förlorade generationen".

Hur mycket han än lärde sig och påverkades av den franska musiken (Debussy, Dukas, Ravel) förblir hans spanska rötter övertydliga genom hela hans sparsamma produktion, men inom den spanska musiken var det dess zigenarmusik han tog de starkaste intrycken av. Därför är ingen spansk musik eldigare än de Fallas. Granados och Albeniz i all ära, men all spansk musik kommer i skuggan av "Elddansen" ur "*El amor brujo*" och hans mästerverk "*El sombrero de los tres picos*".

Denna balett på Alarcóns roman är en svidande satir över den samhällliga överheten. "Den trekantiga hatten" är maktsymbolen, hatten som byråkraten bär som symboliserar hans myndighet. Under satirens gång förintar han fullständigt.

Balettens premiär i London 1919 var en osedvanlig triumf. Picasso hade gjort dekoren och kostymerna, Leonid Massine stod för koreografin, men den största sensationen gjorde musiken, som står oöverträffad som balettmusik ännu idag. Den företer en panoramisk framställning av alla de mest typiska spanska danserna, som oavslutligt stegras i intensitet, tills den gloriösa finalen triumferar i en magnifik "*jota*".

Ernest Ansermet var dirigenten vid uruppförandet, och fortfarande har ingen annan tolkat denna musik bättre. Jag tror han gjorde en sista klassisk Decca-inspelning av den ännu under 50-talet.

Men i Spanien gjorde de Falla aldrig samma publika succé, där han alltid hade sina främsta kritiker. Dessa irriterade sig på hans franska, impressionistiska, modernistiska och andra främmande element för den spanska skolan, som de menade att de Falla var något av en bastard och korrumperare av. Ändå har ingen renodlat den spanska musiken i högre neoklassicism än den lille avtärde asketen de Falla.

Den långa vänskapen med Federico Garcia Lorca fick ett synnerligen uppslitande slut, då båda kom i kläm genom det spanska inbördeskriget. Granada, Loras hemstad där även de Falla bodde, var en av de första städer som föll i Francos händer, och förgäves försökte de Falla rädda den store frispråkige diktarens liv. Ingen vågade emellertid röra de Falla, som genom sin strängt religiösa och opolitiska ställning aldrig tagit någon sådan. Han åtnjöt därför allas respekt, och förgäves försökte Franco och nationalisterna vinna över honom på sin sida genom smicker och frestelser, fjäsk och löften om höga ämbeten, sådant som Richard Strauss föll för, men de Falla ville bara vara i fred, då hans hälsa tagit stryk av de uppslitande personliga påfrestningarna genom främst inbördeskriget. 1939 efter inbördeskrigets slut utvandrade han till Argentina för att aldrig mer återvända till Spanien.

Hans musikproduktion blev aldrig kvantitativ, då han hela tiden avbröts i sitt arbete av omvärldens störande politiska omvälvningar och resulterande tragedier som affekterade alla med mer djupgående konsekvenser än vad någon kunde överblicka; men sitt sista och största verk arbetade han på under hela senare hälften av sitt liv, ett oratorium kallat "Atlantis" baserat på myter och dikter omkring Columbus, hans ungdoms hjälte, och det outtömliga ämnet Atlantis. Vid hans död 1946 förelåg en tredjedel av verket ännu oskriven medan de två färdiga tredjedelarna fanns tillgängliga i ett tämligen svårordnat kaos. Man har försökt låta epigoner fullborda verket med klen resultat. Dock har det framförts i de Fallas eget skick och befunnits vara svårt att genomföra men definitivt besitta värdefulla musikaliska höjdpunkter. Det är ett stort kör- och orkesterverk som fortfarande väntar på sitt allmänna erkännande.

Månadens film

"Äventyraren Thomas Crown" ("*The Thomas Crown Affair*") är väl en av de elegantaste deckare som någonsin gjorts. Allt är så ytterst sofistikerat och tillspetsat: den suveräna dialogen, den raffinerade storyn, det skickliga kamerahantlaget, och framför allt spelet mellan Steve McQueen och Faye Dunaway från 1968, när de båda stod på toppen. Det är inget konstigt med storyn alls, det är Steve McQueen (Thomas Crown) som är skurken, och han begår den perfekta bankkuppen utan att någon dör och kommer undan med två miljoner dollar (fastän han redan äger fyra), en kupp han gör bara för sportens skull för att skapa spänning i livet, medan Faye Dunaway sätts på honom som försäkringsagent. Hon vet mycket väl från början att han är skyldig, och han vet att hon vet det, båda spelar med öppna kort hela vägen, och därigenom blir deras förhållande extra kryddat med tillspetsade ambivalenser och underförstånd. Båda ger sig in i förhållandets spel för spänningens skull, han för att utmana henne till att försöka sätta dit honom, och hon för att försöka sätta dit honom. Det märkliga är att båda vinner.

Man skulle därmed kunna anklaga thrillern för att vara omoralisk, men det går inte. Därtill är den för skickligt gjord och skriven, och händelserna utvecklar sig fullständigt naturligt. Det går inte att ifrågasätta någonting i denna fantastiska thrillerromans. Till den utsökta förfiningen bidrar naturligtvis musiken av Michel Legrand, kanske 1900-talets främsta seriösa jazzmusiker efter George Gershwin, och Norman Jewisons utsökta

lekfulla regi. Steve McQueen har nästan bara medverkat i minnesvärda och slitstarka filmer, liksom även Faye Dunaway, men denna film är kanske den bästa för alla tre: McQueen, Dunaway och Norman Jewison.

På grund av februari månads traumatiska karaktär har det inte blivit mycket bio efter filmfestivalen. Här kommer i stället en helt annan filmrecension:

Problemet är att ingenting är roligt längre.

Vad behagar mig en dålig film med taffliga effekter och bedrövt trams?

Förr kunde jag se vilken film som helst med god behållning, men all positivitet har upplösts i ett intet.

Inte heller får man tala om det. Döden är ej någonting att skämta om, ty den är så allvarlig att man ej får prata om den.

Allt allvarligt är ju bannlyst genom att det är så tråkigt.

Inte heller får man vara öppet negativ och våga kritisera något,

ty det är ju negativt och därför bannlyst genom att det är så tråkigt.

Inte heller får man säga något ont om något som är fult,

man får ej stämpla atonal musik och rockmusik som oljud,

ty det är att förolämpa och diskriminera den:

den har ju som musik all rätt att höras, och man får ej säga något ont om den,

hur djävligt den än låter.

Inte heller får man förolämpa någon annan form av modernism.

Den har ju samma existensberättigande som all realism och all ordentlig konst, hur mycket den än skiljer sig från det som kan förstås,

och man får inte avfärda bluffmakeri som nonsens, ty det är diskriminering.

Och så vidare. Allting är tabu, yttrandefriheten är ett skämt,

ty sanningen är alltid förolämpande och måste därför vara tyst.

Stäng in allt seriöst som skrivs i byrålådan, så att aldrig det får höras eller ses i ljuset,

ty sanningen är förolämpande då den diskriminerar lögnen.

Det är strängt förbjudet att förlöjliga och avslöja auktoriteter,

ty de kan ta illa vid sig, och ja-sägarna och anhängarna kan därvid bli sårade.

Smek Kina medhårs

hur det än förtrycker tibetanerna och Falun Gong och alla oliktankande

och saboterar Internet och härskar genom våld och lögn

och avrättar i förväg dömda syndabockar utan rättegång

som högt uppsatta lamor: ju mer respekterade och älskade de är,

dess mera skyldiga och tacksamma att ställa inför rätta är de

med en självklar dödsdom.

Respektera alla skurkar och banditer som ju håller vår affärsvärld levande

igenom sin energiska beslutsamhet, som bara är opportunism och egoism:

förvisso håller de i gång det västerländska samhället

igenom att med hänsynslöshets blindhet köra över alla som är mjukare.

Man får ej kritisera sådant. Då är man en kverulant,

och sådana finns det ej plats för i ett progressivt moraliskt samhälle

där mänskovärdet och dess odling genom kunskap och kultur

för samhällets maskineris och ordnings skull

nödvändigt måste vara av en sekundär betydelse,

ty pengar är ju allt.

Lyckliga möten i Ladakh, del 7 : Tea at Tea - på te i Tia

Efter min bästa Ladakhfrukost hittills var min ambition att bortom byn Ang bestiga Lago La-passet, bara för att få se hur jag gick fel igår. Byn Ang nåddes snart, och därefter fortsatte jag längs vägen och följde dalen vidare uppåt. Dalen visade sig vara lång och steg uppåt hela tiden. Husen blev färre och färre, och till slut lämnade jag den sista bosättningen bakom mig med dess sista människa, en gammal gubbe som gick och lagade sina livsviktiga fördämningar. Plötsligt tog stigen slut, och terrängen blev närmast omöjlig - bara stenfält som blev mer och mer ofrånkomliga. Så dök de första nässlorna upp. Nässlor trivs i Himalaya på 4000-4500 meters höjd. Men Lago La-passet låg på bara 3750 meter. Alltså hade jag gått fel igen.

När jag gick ner upptäckte jag vilket misstag som hade begåtts. Flera dalar mynnar ut i Ang-dalen, och jag hade valt den största, längsta och svåraste. Den rätta hade i stället varit den kortaste och lättaste. Jag gjorde inte något nytt försök.

Efter lunch gick jag upp till byn Tea, eller Tia, som det uttalas, där mitt värdfolk i Leh hörde hemma. Byn är spektakulärt belägen och tornar upp sig på en liten kulle omgiven av tre kloster, som är mindre iögonfallande och lockande. Men jag gick högst upp i byn och fann där en dörr på vilken det stod "Welcome". Det var oemotståndligt. Jag knackade på och steg in.

Där bodde en Buddhaskulptör som just höll på att arbeta på en ny Buddhastaty medan han drack Chang. Han ville också bjuda mig på Chang, men jag tackade nej, då man aldrig vet hur denna rusdryck är - den varierar lika mycket som öl. Den kan vara förträfflig eller förfärlig - det är nästan som rysk roulette. I stället bjöd han mig då på smörte, som han tyckte var alldeles för salt, men jag drack det med god behållning, ty smörte har den goda egenskapen i Ladakh och Tibet att det hindrar munnens och svalgets uttorkning. En eftermiddag ute utan vatten är helt tillräckligt för att hela munhålan skall bli som pergament eller läder.

Vi hade gott utbyte där i hans konstverkstad och diskuterade ditt och datt, och naturligtvis kände han Dolma, min värdinna i Leh, och blev öm när han talade om henne. Han ville att jag skulle fotografera honom och hans senaste Buddha, men det var för mörkt inne, och jag saknade blix. Jag fick ta upp honom på taket.

Alla ville bli fotograferade i Tia. Normalt brukar man få hopar efter sig av tiggare och försäljare, men här fick man skockar efter sig som alla ville bli fotograferade. De var alla tacksamma fotoobjekt, enbart vackra, goda och älskliga människor, mest barn, och det hade varit lätt att ödsla några rullar film på dem. Det största problemet var att de helst ville synas i skuggan, där ljusets frånvaro gör ansikten osynliga på foto. I solen grimaserade de bara och ville helst därifrån.

Kort sagt, Tia var en underbar upplevelse, och jag lovade hålla kontakten med skulptören. Han hade Buddhor överallt i Ladakh, bland andra den stora i Thiksey-klostret, och hans namn var Sonam Tsewang.

Mina franska vänner hade inte kommit till rätta. Jag fruktade att de hade följt mina fotspår ner till det hemliga militärlägrets färdväg, men jag hoppades alltjämt. De enda andra västerlänningarna på stället, sedan damerna från Schweiz och Frankrike lämnat, var en anglosaxisk familj på campingen och några israeliska flickor på ett annat familjeställe.

Dess värre kom inte fransmännen. Det var bara att uppge fallet som hopplöst. Antagligen hade de gått lika fel som jag och sedan valt att avstå från omvägen till Themisgam. Förhoppningsvis får man någon gång veta deras öden. Om de följde mina fotspår, (inga fotspår är som mina sandalers, vilket Stephane hade märkt,) måste de också undra vad som hände med mig efter att jag som föregångsexempel gått så in i helvete fel.

Dagen avslutades dock i dur med att min familj bjöd mig på "skew", det bästa man kan få i Ladakh. För första gången på nästan en vecka kunde jag fullborda måltiden - bristen på aptit hade i regel gjort det omöjligt tidigare. Man mår väl i Themisgam.

Sonen till min värd blev mycket intresserad av boken jag läste, alltså "Bröderna Karamasov", så jag berättade lite för honom om Dostojevskij. Han rekommenderade mig att följande dag ta en direktbuss ner till Khaltsa klockan 9, varifrån jag lätt kunde ta mig vidare till Lamayuru.

Det lät ju bra, men det blev annorlunda i praktiken. Till en början var bussen en trekvart försenad, så när vi kom fram till Khaltsa hade den sista Lamayurubussen gått. Jag tillråddes att lifta med en truckförare, men ingen sådan fanns i stan. Det var då bara att börja vandra.

Vid checkposten någon kilometer bortåt, där man måste inskriva sig hos polisen, fick jag slutligen lift med en gammal sikh. Vi var sju stycken som trängdes i förarhytten, men det gick bra. Han begärde 50 rupier för min lift, vilket jag utan vidare gick med på.

På mitt gamla ställe "Dragon" välkomnades jag överhjärtligt av vad som verkade vara stället enda gäst, en kraftigt överförfriskad österrikare från Salzburg, som genast bjöd mig av sin rom-whisky-coca-cola-flaska och krävde att vi genast skulle gå upp till klostret i sällskap med stället flickor. Efter att jag åtminstone fått installera mig lyckades vi dra iväg fyra stycken, men en berusad österrikare av det gormande slaget är inte rätt man att placera i ett kloster i Ladakh. Flickorna försvann ganska snabbt, och därefter försvann Jörg, som han hette, min druckne Salzburgare, in i något kapell eller någonstans. Han förblev spårlöst försvunnen.

Dock var han inte ensam. Han var där med en vän, de hade en egen bil och planerade färdas till Zanskar, det fantastiska bergslandet mellan Ladakh och Himachal Pradesh. De var egentligen tre, Jörg, Danny från Schweiz och Fritz från Danmark, men dansken ämnade hoppa av, och de hade en plats ledig i bilen, vilken de erbjöd åt mig. Jag lovade tänka på saken. (forts.)

Minnesafton 28.2.

Det var många minnen som hedrades denna cafékväll med Göteborgs Skrivarsällskap i Hagabion, och uppslutningen var närmast massiv. Hedersgästen var givetvis Henning Enedahl, sällskapet martyrhoet, som skulle ha varit 50 år nu men dog vid blott 40. Han har kallats Göteborgs sista gatupoet, då han brukade förekomma på de centrala caféerna kring Haga i stadens centrum och i Fontänen på Andra Långgatan. Han var en spontan poet och ingenting annat och lämnade outplånliga intryck och minnen hos alla som kände honom. Johan Drejare, Per Persson, Johnny Larsson, Bengt Lofters - alla hans bästa vänner från den tiden var närvarande, och vi gjorde vårt bästa för att hedra honom.

Av någon anledning bad mig Johan inleda aftonens program efter sin introduktion, men jag hade även två andra att kommemorera. Den 12 februari dennes var det tio år sedan Aurelio Lanciai, min far, gick bort, samtidigt som detta var hans födelsedag (1909), men framför allt hade jag min nyligen bortgångne barndomsvän Hubert Evert att än en gång hedra offentligt. Alla som kände honom vet att detta inte kan göras tillräckligt.

Här är de tre dikter av de hittills 49 som jag skrivit till hans minne som jag valde att anföra:

Döden är en vän. Hon är den yttersta befriaren
som genom sin förlösning renar oss från allting oegentligt,
oväsentligt, falskt och orent, fåfängt och förgängligt,
medan bara det väsentliga, det eviga och det egentliga blir kvar.

Men när man sålunda lär känna döden som en vän
så framstår hon som alltmer attraktiv och som en fresterska.
I ett fall som jag kände innebar en nära god väns död
för hans då närmaste väninna ett så oemotståndligt sug,
att hon själv tog sitt liv det samma året: en märkvärdig dubbeltragedi.
Och det är faran med den goda döden:
i intimt vänskapligt umgänge med henne kan hon bli oemotståndlig,
mera så än någon innerlig förälskelse, så att man intet annat kan än ge sig hän.
Och det är därför som det händer, att de närmaste ibland blir galna av sin sorg.
De saknar positiv kanalisering av den, vilket är nödvändigt
om man alls ska komma över den och klara av den.
Somliga vill ha den kvar och aldrig komma över den,
de sörjer passionerat hela livet, som miss Havisham i Dickens praktroman,
och även liksom änkan uti Windsor, drottningen Viktoria,
som isolerade sig efter makens död och undandrog sig all offentlighet.
Det måste inte vara skadligt. I Viktorias fall drog England bara fördel av det.
Men det är viktigt för ens egen överlevnad att man bearbetar sorgen
och helst praktiserar och konkretiserar den.
Att låta tårarna få flöda ut i skapandet av konstverk
är väl det mest konstruktiva och det bästa sättet.
Bästa trösten är det fortsatta intima och privata umgänget
med den förlorade och då bäst genom de konkreta minnen han har lämnat kvar,
i skrift, i bilder, i hans livsverk och de relationer som förblev bestående.
Det sämsta sättet är, som somliga tyvärr gör, att förtränga minnena
och till och med avlägsna dem, förkasta dem och rensa ut dem ur sitt liv.
Då kommer de tillbaka blott i mera plågsam form.
Nej, bearbetning är det enda raka, frossa i de levande reminiscenserna,
bevara dem och pränta ner dem, gör ett altare av alla bilderna
och redigera minnesböcker, skriv om honom,
allt konkret av den som inte längre är konkret är gott.
Sjung om honom, odla minnena och värna om hans levnads sanning,
prata om honom ad infinitum, festa till hans minne,
sorgen måste ut, ty det är inte acceptabelt
att en kär förlorad vän ska få förbli förlorad.

Rätten att få sörja i fred
är inte bara oantastlig men även högst väsentlig.
Sorgearbetet är tyngst av alla arbeten
mest för att det är det mest ensamma av arbeten,
men man kan bara klara av det ensam.
Låt den gråtande få gråta ut i ensamhet,
ty annars blir han aldrig av med sina tårar.
Det är det brutala receptet, hästkurens formel,
det hårda bandagets lag i sorgearbetet.
Naturligtvis är det då lättare om flera delar samma sorg,
de kan då trösta sig tillsammans,
men om man är ensam om sin sorg
kan ingen trösta en och ingenting
förutom endast sorgen själv och den man sörjer.

Av alla dumma lögner och vidskepelser är döden väl den värsta
 som det stolligaste skräckbelagda tabut,
 som om döden var ett slut och något att förfasas inför
 såsom någonting förskräckligt, när det bara är en början
 och en helt naturlig övergång till ett nytt liv.
 Så är ej döden något slut, ej något slocknar,
 det är puppan som läggs av för att dess fjäril skall få triumfera,
 och ett lik är blott ett avlagt och kasserat skal att likvidera.
 Varför då en sådan skräck för döden,
 varför denna vidskepliga feghets ynkliga föraktliga och infantila fruktan,
 varför dessa omskrivningar och undvikningar
 som bara är en löjlig fördom och rent käringaktigt skrock?
 Man måste kunna tala ut om döden och den döde,
 tabu är det orättvisaste som finns och det oklokaste,
 ty med att frukta ämnet, sky det och förtränga det
 så bygger man sig bara egna murar
 som man murar in sig bakom såsom i ett fängelse
 av ömklighet och feghet, stollighet och barnslig rädsla.
 Låt den döde leva! Livet börjar när han dör!
 Låt honom hemsöka dig, bjud honom som gäst
 och njut av att få underhålla honom,
 han skall stanna hos dig såsom tacksam gäst så länge du behagar,
 och han lämnar dig så fort du bara önskar.
 Att förtränga dödsprat och allt umgänge med döda
 är att såsom strutsen sätta huvudet i sanden
 för att slippa se och höra något obehagligt av ren stollig feghet.
 Skjut fördomarna i sank, utrota dem och spräng åt fanders alla tabun!
 De är bara till för att begränsa mänskligt tänkande
 och hålla mänskan ner i vidskepelse och skrock,
 när allt vad döden egentligen handlar om är endast frihet.

Ur *"Dialog med döden"*, februari 2003.

Kalender, mars-april 2003.

Mars

4 Antonio Vivaldi 325 år.

- Alan Sillitoe 75 år.

5 50 år sedan Sergej Prokofiev och Josef Stalin dog.

6 150 år sedan "La Traviata" hade premiär, fortfarande Italiens mest älskade opera.

9 Mickey Spillane (Frank Morrison) 75 år.

- Bobby Fischer 60 år.

12 Gabriele d'Annunzio 140 år.

- Edward Albee 75 år.

14 Michael Caine 70 år.

- Quincy Jones 70 år.

- Rita Tushingham 60 år.

16 35 år sedan den amerikanska massakern på civila i Song My, Vietnam.

17 Rudolf Nurejev skulle ha fyllt 65 år.

19 Patrick McGoochan 75 år.

20 Henrik Ibsen 180 år.

21 40 år sedan Alcatraz stängdes.
- Marcel Marceau 80 år.

22 Karl Malden 90 år.

23 50-årsminnet av Raoul Dufy.

24 400 år sedan drottning Elisabeth I dog.

26 80 år sedan Sarah Bernardt dog.
- 30 år sedan Noel Coward dog.

28 60 år sedan Rachmaninov dog. (se 1.4.)

30 Vincent van Gogh 150 år.
- 60 år sedan "*Oklahoma!*" hade premiär.

April

1 Rachmaninov 130 år. (se 28.3.)
- Ali McGraw 65 år.

3 Washington Irving 220 år.

4 35 år sedan Martin Luther King mördades.

7 Alan J. Pakula 75 år.
- 50 år sedan Dag Hammarskjöld blev generalsekreterare i FN.

9 Tom Lehrer 75 år.
- Jean-Paul Belmondo 70 år.
- 450 år sedan François Rabelais dog.

12 Maria Callas skulle ha fyllt 80.

13 President Thomas Jefferson 260 år, Demokraternas partis grundare i USA.

15 Henry James 160 år.

16 175 år sedan Francisco Goyas död.

17 Lindsay Anderson 80 år.

23 Shirley Temple 75 år.

25 50 år sedan DNA-gåtans lösning publicerades, av Watson och Crick.

30 Jaroslav Hasek 120 år, "*Den tappre soldaten Svejks*" författare.
- 200 år sedan Louisiana och New Orleans inköptes från fransmännen av USA.